

Womhaj Bóh!

adica Serbica
Budyšinje

Zk 63

Czísło 1.
10. jan.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Šmolerjez knihiczišcežerńi w Budyšinje a so tam dostacž so štwórtlětnu pschedplatu 40 np.

1. njedzela po Epiphanijs.

Jesajaš 60, 1: „Stawaj, roškwětluj so, pschetož twoje šwětło pschindže a ta krašnosć teho Knjesa šhadža na tebi.

Epiphanijs rěka na Serbski: šjewjenje teho Knjesa. Wotdžel zyrkwineho lěta, kotryž tute mjeno nješe, pokasuje nam Šhrystušowe žiwjenje na sem, kaž hodowny čas nam narod a póštny čas nam čerčenje Šhrystušowe pokasuje. Je žiwjenje w poniženju a wupróšdnjenju a tola žiwjenje Knjesoweho šjewjenja, dokelž w nim krašnosć Bóh-cłowjeka so šjewi; žiwjenje w wotrocžkowym šchtalcze, w kotrymž tola Boži šchtalt husto na šwětło pschindže. Ewangeliske texty epiphanijsoweho časa maja teho dla wschitke tu wošebitošć, so ta potajena krašnosć Jesušowa w nich wustupuje: Poczješčenje psches mudrych i rańšeho kraja, kemschikhód dwanaćelětneho Jesuša i tym słowom: „Njewěšće wy, so ja byč mam w tym, šhtož mojeho Wótza je?“ přeni džiw w Šana, špodžiwne šahojenja, kotrychž jene so na tšeczej njedželi rospomina, špodžiwne pohroženja wichora, špodžiwne předomanja, kotrychž jene na pjatej njedželi jako text šluži, a šlónčnje pschekrašnjenje na horje, i kotrymž so epiphanijsowy čas wobsamkne — to wschitko ma po prawom jako napismo tamne pošlenje słowa na Šananejštim kwapu: „A Jesuš šjewi šwoju krašnosć!“ Šaj, Jesajašowe wěščenje: „Ta krašnosć teho Knjesa šhadža na tebi“ je dopjelnjene psches japoschtolow wobšwědčenje: „My widžichmy jeho krašnosć, jako krašnosć teho jenicžeho narodženeho Šyna wot Wótza, pošny hnady a prawdy.“

Šyn-li nětko tež ty, luby šchescžijano, wobladał tu krašnosć teho Knjesa, šyn-li w šwjatymaj šakramentomaj šhonil hrěchi wodawazu móž jeho hnady, šyn-li w ewangelionje šesnał šlódkosć a šylnosć jeho prawdy, i jenym słowom je-li čzi w čemnošči twojeho duchowneho byčza Knjes Jesuš šhadžal jako wěčne šwětło šwěta: dha stawaj a roškwětluj so! Šaž so w šchihelu wschitke wězy šchiheluja, tak dyrbi so Šhrystušowa krašnosć we wschitkich na njeho šchcženych šchescžijanach šhšcžecž, haj žyle čłowjestwo dyrbi rošwicze čłowšeho Šyna byč, dyrbi w nim šwoje šjenoczenie namatač. Stawaj a roškwětluj so! Wocžin šwoje wokenzu a wokna, so so šlónčnje šwětło nuts dobywa, štan a štuš won do šlónčneho šwěta a daj so roškwěćicž w jeho jašnosći. Šasche šamšne wušwjeczenie wschal tak mało dokonja, so so roškwětlimy, jako čłowjet jo dokonja w nozy šlónčnje šwětło čzinicž. Wutuu šwězu drje móže šašwěćicž, ale jašne i teho njeje; tak tež móže čłowjet šam se šwojeje mozy drje šprawne žiwjenje wješć, ale bójške šwětło, bójšku lubošć a bójške žiwjenje, bójški mēr a wješele psches to do wutroby nje-dostanje, ale to hašle dostanje, hdyž šwěru pošnacž wuknje:

Ša hubjeny a šhudy
Šym hewał na šwěći,
Šhtož mi je krašne tudy,
To Jesuš wudželi.

Šnadž napschecžiwisch: Šak móže šchescžijan šwětło byč w tym Knjesu, hdyž ma tola hišcže hrěch na šebi? Šaj, wěro, tež šchescžijan ma šwojeho štareho čłowjeka, kotrehož dyrbi wschědnje šchizowacž, ale to nješběhne, so je psches

wěru do Ahrystuša psched Bohom prawy a sbóžny. Szlónzo Jesufoweje prawdosće jeho wobšwěczi — niz s njeho šameho pschińdze jemu šwětlo, ale s jeho šlónza; šwojeho stareho człowjeka ma pschi šebi jako šwój scžen, kotryž wšchudžom ja nim dže. Ale czim wysche jeho šlónzo stupa, czim frótschi je jeho scžen; czim bóle šchesczijan do lubosće šwojeho sbóžnika šaroscze, czim wjazy jemu Ahrystuš wšchitko we wšchitkim bywa, czim wjazy czini wón šo knjes na starym człowjeku. Hody šu nětko nimo, dołhoscz nozow šo šašo pomjenšchuje a dnjowe šwětlo bóle a bóle pschibjera. Tak tež dyrbi s šchesczijanom bycz, kotryž je hody w duchu a wopravdže šwjeczil: Ahrystuš dyrbi roscz, tón stary Šadam paš wotebjeracz.

Rosdželene pucze.

Wo němskim Jana Wjedricha.

(Pofraczowanje.)

Wudowz njesbasche šo jara šrudženy bycz dla šwojeje žonineje šmjercze ani dla šhutnych šłowow, kotrejž bě šarar Lindnar pschi šachczu rěczal. Šdyž paš dyrbjesche žonine šamoženje won dacž, bě, jako by šty duch na njeho pschischoł. Njehasche šo s niczim pohnuč dacž a hrožesche žoninym pscheczelam se wšchěm móžnym, jeli šo njebychu wot šwojeho herbskeho prawa wotšupili. Čzi paš běchu s wjetšcha rošomni ludžo a radžachu jemu, šo by šo s nimi w dobrym šjednał. Na to chyzchu w šhětro dalotej wšy Wolkowje hromadže pschińcz. Tam běchu šo najšferscho prawje šwadžili, pschetož šakle pošdže w nozy — nožny štražnik praješche, šo je po 1. hodžinje bylo — bě šo šchesczijan wróczil. Šchichodne ranje paš nadpadže šušodam, šo šo na jeho dworje nihton widžecz njedasche. Škót ruješche s šłodom w hrodžach; dwórski poš, kotrehož hewał rano na rječzas šwjafachu, šedžesche wujo psched šamknjenymi durjemi, wofenzy njeběchu wotewriene, jenož jako lohki wětr psches šaku duješche, šo jena woczini a šady njeje bě wočno s rošbitymi šklenžami widžecz. Šušodža běchu šo teho džiwali a po mnje pošłali. Ša tež žaneho wofomknjenja njekombžiwšchi šo tam podach. Dołho podarmo na šhěžne durje škapawšchi dyrbjesche jedyn psches woczinjene wočno nuts lěscž, šo by durje wot nutšlach wotšunyl. Dofelž paš šo nihton t temu njesthróbli, dyrbjach ja šam wěž wobštaracz. Ale šak bě mi, hdyž psches štwu džech, w kotrejž bě wočno wotewriene. Pohladawšchi do komory psches poš woczinjene durje, šo šak naštróžach, šo šhwatach šhěžne durje wotewrič a šwojich pschewodžerjow nuts wołacz. Šdyž běchu čzi šastupili a wofenzy wocziniłi, wuhladachmy woboheho hólza, kotrehož měješche šchesczjan ša šruwarja, se šwjafanymaj nohomaj a rukomaj a s toštyš rubom šatylanym ertom, šak šo njelbožowny žaneho šłowczka rěczecz njemóžesche. Šeho hnydom wotwjafachmy, bě paš šak wotpjaty a šlaby, šo s nim nicžo šapoczecz njemóžachmy. Mjes tym šo šo někotři rošumni mužojo prózowachu, šo bychu woboheho šhadlu šašo t šebi pschinješli, šupichmy my drusy do komory, hdyž naš žalostny napohlad naštróža: šchesczjan šlasar wišasche mowu na wofnje. Šchi nim na šemi želešny šachcz, w kotrymž bě šwoje pjenješ měš, wotewrieny a prošdny — wón bě šo po šdaczu se šwojim rubiščkom wobwěšnuł. Wšachmy jeho dele, ale wšcha próža, jeho šašo do žiwjenja wróczicž, bě podarmo, čžeko bě hižo šymne a proste. Šotom namalachmy hišczje štaru škarolinu w jejnym šožu tež šwjafanu, bóle mowu šacz žiwu. Šo tym, šo běchmy tež ju wušwobodžili, njewošta nam nicžo wysche, šacz šhěžu šamknucz a najrucžišcho šudnistwu powješcz dacž. Mjes tym šo to wobštarach, dach škót napizowacz a dvě njelbožownej człowješkej džješczji wobštaracz, kotrejž šo dla wustateje šmjertneje štyšnosće a dla pscheczerpjnych czwilow šak rucže šašo pošylnejecz njemóžeschej.

Šchepytanje pošasa potom s wěštosczu: šchesczjan bě wotjěl a šakal, šo dyrbjesche škarolina dom šaczinič a šo do šoža podacz, hólz paš dyrbjesche we štwyje na jeho wróčenje czakacz. Šo bě šo tež šakal; hólz paš bě bórny twjerdže wušnył. Mjes tutym španjom běchu šo padušchi — pschetož šo bě jich wjazy šacz jedyn bylo, wujafni šo s teho, šo bě šwjafany hólz w šucže ležo někotrych rěczecz šyššak — do štwyje dobyli. Š pišu wofenzy pscher-

šawšchi, wofnowu šklenžu se šmolanym šjentuchom wutłoczichu a wot wofnach wočno wocziniču, psches šotrež do štwyje šalšeschu. Šólz bě se šwojeho španja hnydom wotzuczil, hdyž běchu jemu rub na šłowu czišnuli a hubu šadžerželi, mjes tym šo jeho šylnej ruzy džeržeschej a jeho do šuta czišnyschej. Še štarej škarolinu, šotrež bě tež něšcto šakšyschaka, runje šak čzinjachu. Widžaloj njeběščaj ani hólz ani žona nicžo; jenož hólz bě šyššak, šak běchu padušchi, se španšteje šomorki šo wrócziwšchi, šachcz, šiz tam šteješche, wocziniłi a potom s pjenješami šcheczeršotali. Šdyž bě šchesczjan šo w nozy domoj wróczil, bě hnydom něšcto phtnuč dyrbjal, dofelž šo hólz njebě pošakal. Wón bě šonjom s šratomaj do šonjemza šajil a šo hnydom do doma pošak, kotryž bě s druhim šluczom, šiz šobu měješche, wotamknyl. Šwěžu šakwěcziwšchi bě widžal, šcto bě šo šakal, pschetož šomorine šurje běchu wotewriene wostake a něšotre na šemi ležaje papjery šwědcžachu wo njewitanym wophtu. Šadwělowanje dla šwojich šhubjnych pjenješ bě jemu nimale rošom wšako, pschetož njerodžiwšchi dale wo hólza bě šebi hnydom šam žiwjenje wšak. Njelbožowny bu pschi pohriješnišczowej murji šhowany a w žylch šodežach šo žaneje šyšly wo njeho njepłakasche. Druhu njedželu paš šrejčji šo, šo mějachmy epistolu, w šotrež rěka: Šo paš dyrbicže wjedžecz, šo ani pudušchi, ani šakowni — njebudža šože šraleštwu dostacz. Šo šłowo džješche na tym dnju něšotremužkuli psches wutrobu a bě šerje šapšchijecz, čžeho dla nam šarar s šakšej šhutnosczu pschiwola: „Pjenješna luboscz je šorjē wšchitkeho šleho; šemške žiwjenje čzini wona człowjekam šórke a šjeba jich wo njebješke žiwjenje.“ Šubło njehasche nihton wot pscheczelow ša wjele pjenješ na šo wšacz a duž šo na pscheshadžowanje pscheda. Ša je dostach. Wot teho čžaka je šlasarjež šhorla, šiz mje pschezo hidžesche, mój njepšcheczel a hdy by wóhł, šak šad čže, dha bych šo na něšcto pschihotowacz dyrbjal. Ale w šodežach njekmē šo wón jara widžecz dacž, a pschińdze tež jara pošedko do našchich štronow. Šeho šistoriju powjedam šebi drugi ras.

Šcheczelaj běščaj mjes tym domoj pschischoj a dofelž měješche šchakta hišczje něšotre šamške wězy wobštaracz, šhodžesche šrnst poš šahrodže w šwojich myšlach wočoko — wšchak bě jemu džiwne w wutrobje, hdyž na to špominasche, šak bě tež jemu šhubjny mamon nimale šadwělowacz šak a přjedy šacz dom džješche, šteješche dołho se štyšknjenymaj rukomaj t njebješam šladajo, hdyž wěczna luboscz bydli, šotrež jeho njebě wopušczjila a s jeho wutrobny žórlesche šo wutrobnny džak t temu, šiz bě jeho s šnadu wobarnowal a t šebi čžahnuł s lutej dobrotu. (Pofraczowanje.)

Sozialdemokratija — špytowanje ša našch lud.

(Pofraczowanje.)

Šo je powšchitkowna šhoroscz našcheho luda, šo čže šebi šoždy hnydom se šwojej pjašču pošhacz. Šawšnyty praša: „Ša šnaju jenož jedyn šakon, to je mój wužit a moje špodobanje.“ „Ša šnaju jenož jenu mój, šotrež dyrbi dobycz, mój moješke šylneje ruki a šylnoscz mojšeho wuškeho rošuma.“ „Čžeho dla šo dlějicž, čžeho dla dyrbjal šo druhich dla wobmjesowacz?“ „Do předka do wojowanja wo šhlěb.“ „Šutje hižo dyrbi dobyče našche bycz.“ Šo by šola našch na šozialdemokratiškim duchu šhorowazy čžap pohladal na wulkeho džjelacžerškeho pscheczela šesom šhryšta! Šon njeměješche, hdyž by šłowu pošožil, wjele mjenje šakłowczka ša šłódke španje. Wón je hušto šacz do nozy nuts dželal. Šak běšche wón šola hušto šak špróžny. Šusto běšche šłódnny a šaczny. Na njeho šu šo, šacz runje njebě nišomu nicžo šleho čzinił, pschishłodželi, jeho pschescžehali, wuštoržali a škončnje morili. Šeho dla wón šběžka čzinił njeje. Wón ani škoržil njeje. Wón je s měrom čžerpil. Šdyž jemu špytował rěczesche, šo wušwobodžicž s čželneho čžerpjenja, to njepšchiwša. Wón s měrom čžakasche, doniz jemu šob psches to njepomšasche, šo dyrbjachu jandželjo t njemu pschisšupicž, jemu šlužicž.

Našchemu šbóžnikaj je šacz na džjenšnišchi dženi wjele wuczomnikow w tym podobnych, šo šo njehodža šamowólne wot šoždeje žaloscže wušwobodžicž. Woni šchiz, šiz jich čžišczeci, nošcha, doniz šob je šmilnosczu na nich njepohladnje. Šola nich šatan s tutym špytowanjom žaneho měštna njenamala. Duž dyrbi to, šak šola šhryštuša, na druge wšachnje špytacz.

Dofelž čžert s přemim špytowanjom nicžo njewuššutkowna, šo wón temu šnjesej na druge wšachnje bližesche. „Wón wša jeho šobu do šwjateho měštna a poštaji jeho na štemplowy wječch a

dżesche t njemu: Szyn-ki Bożi syn, dha stocz dele; wchetoż piżane steji: Wón budze swojimi jandżelam wo tebi pschifasacz, a wóni budza cze na rukomaj nohycz, so by swoju nohu sa žadyn kamien njestorcził." To bęsche naschemu sbóznikej pschezo najwjetšcha sru-doba, so jeha tał wjele ludži njeschimsa, kotrychž by tola tał radu sbóznich czinik. Pola wjetšcheho dżela israelskeho luda wón nery njenamata. Ale wón chyzsche tola radu to „Hosiannah“ swojeho luda klyšhecž. Kał sružaze teho dla sa njeho, so isroelski lud swojeho praweho krała a knjesa sacžisnu. Tu czert se swojimi spytowanjom sapschimny. Wón temu knjesej rěczesche, so budza so wšchitž bjes wuwšacž, hdyž so s temploweho wjercha dele pušczi, t njemu modlicž. Wyškajo bychu jeha do templa domjedli. Wón by jim khowaleny Messias, kral wuwšoleneho luda był. A tutu cžesč mohl bebi tón knjes bjes wšcheje próžy dohycz. Ženož wo to so jednasche, so dyrbjesche Jesuŝ swoju džiwy čzinjazu mōž wopofasacz. Nęšto sa woczi dyrbjesche ludej t lępschemu dacž. S teho my tež nawuknjemy to druhe wašchne, kał czert w naschim čžabž nasch lud spytuje. Čžesč, widženoscž, mōž a wažne mjeno pola čžlowjekow so nam flubi bjes teho, so bychmy sa tajku cžesč nęšto čžinicž a pofasacz dyrbjeli. Abo njesda so, kaž by to pofšchitkowana myšl był, so ma dženšnišči džen po prawom kōždy w statnych, žyrkwinskich a gmejniškich naležnosčach sobu rěczecž? Njeje žakostne wojowanie so sapoczajo mjes wšchelakimi stejščezami, w kotrymž so wo cžesč, widžanosč a swontownu mōž jedna? Ahudy so sbęha pschecžiwu bohatemu, a samožity čžisčezji hušto khoweho. W městach a na kraju to praschenje horkach plawa, ščto ma w šjawnych naležnosčach najwjažy pschifasacz, ščto ma se šhromadneho samoženja najwjetšči wužit, wobšedžer abo roboczjan, studowany abo njesdželan. To najšrudnišche pschi wšchēm tym pał je, so so sa tym njeprascheja, hacž ma wěšty čžlowjek abo ščtant tež dar, t temu wažne šłowo sobu rěczecž, hacž je tón, kotryž čže wo žyrkwinskich wěžach nęšto placzicž a prajicž, kotryž n. psch. ma žyrkwinske prižodštejerštwu sobu wolicž a bebi žada, šam woleny byčž, šahorjeny sa žyrkwinske naležnosče. Nę, kōždy bjes wuwšacž, njech je mudry abo hlupy, žyrkwinszy smyšleny abo niz, njech ma dar t temu abo niz, čže sobu rěczecž. A lud, s tawšynt hłowow wobstejazy, kotryž najhuščischo praweho jašneho roššudženja wo wažnych wěžach mēčž njemōže, čže wšchudžom roššudžaze šłowo prajicž. To, ščtož niški abo tał mjenowany podčžisčezany myšli, roššudži.

To pał je tola wěšte a jašne, so, hdyž čžedža wšchitžy we wšchēm rěžach roššafowacz, to t ničemu dobremu wjesčž njemōže. Wjele hłowow, wjele myšlow. Nękosi dyrbja tola byčž, kotřiž maja wobšebitu cžesč psched druhimi. Ščto pał dyrbi to byčž? Nō šnano cži, kiž maja wulku hubu, kiž rošumja šłowa, kaž: šwobodnosč, runosč, bratrštwu w hubje nohycz, kiž ščote hory ludej lubja, so by tón jim najwjetšchu cžesč a jich šłowam najwjetšchu wažnosč pschizpawał.

Tutemu čžertowemu spytowanju duch kšesčezjanskeje wěrnoscže se wšchej krutosčžu napschecžiwu stupi. Jesuŝ njeje na tón pučž stupił, kotryž jemu čžert tam s temploweho wjercha radžesche. Wón wuwšoli bebi pučž čžerpjenja. Psches šmjercž t žiwjenju, psches swontowne pschescžehanje t bōjškej cžesčzi — to bęsche pučž sbóznikow. Na najwyschšči ššhodženł cžesče je wón stupił. A prawizy Božej je wón pomyscheny a nętko knježi wot wěčžnosče do wěčžnosče. Ale pod čžernjowej kōnu, w šprōžniwym čžerpjenju je so wón tuteje bōjškeje mozy hōdny ščžinił, dofelž bē pošlušny hacž do šmjercže na kšchizju swojich bratrow dla, teho dla je wón mjeno dostał, kotrež je wysche wšchitkich mjenow. Teho dla je myšl kšesčezjansštwu, bebi cžesče nježadacz, kšiba so by bebi ju s dželom a s woporami dohyl. Po kšesčezjansškim smyšlenju so najprižodžy wo to njejedna, kotry ščtant, kotry s luda mōže knježicž, ale ščto so najšwěrnischo sa šhromadne lępsche woprue, ščto so psches próžowanie, čželne abo duchowne, najwjažy wo gmejnu a stat šaklužbny ščžini. To njeplaczji, so ma kōždy wulke žadanja a čže prawje s wyšoka byčž, ale to so žada, so wšchitke ščtanty w tym wo wjetu bęža, ščto je najšwěrnischi w nješebicžnym dopielnjenju swojich pschislušnosčow. Šaklužena cžesč a khowalobne mjeno hižo w swojimi čžabž jako šłōdka miša šwěrnemu próžowanju so dostanje.

Kaž nawjedomar wōjšta, hdyž stej dvě nabbēhowani na njeschecželštu twjerdžisnu wotpofasanej, to ščezji kōčž hiščezje spyta, wšchē šwoje mozy t pofšchitkownemu nabbēhanju šhromadžiwšči, tał tež čžert s ščezim a najwjetšchim spytowanjom t temu sbóznikej pschisstupi. „Čžert wjedžische Božeho šyna na jara wyšoku horu

a pofasa jemu wšchitke šwětne kralestwa a jich krašnosč a džesche t njemu: To wšchitko čžu cži dacž, jeli so dele panuwšchi so te mni modlišč.“ Wón žada, so by so Jesuŝ t njemu modlił, to je tał wjele, so dyrbi swojeho Wōtža wopuščezicž. Ščto je tola tón knjes wot teje wyšokeje hory wšchitko wohladał! Kał wjele krašnych wobrašow je psched jeha dušchu štejako! Wšchecžate hrody, krašne wješela a spodobne žiwjenje je wohladał. Knanosče, kotrež so bebi čžlowjekowo wumyšlili a s wumēškej ruku šhotowali, so so jemu pofšicžite. Wón widži w duchu šwětne kralestwa, jich šerschtow a mōžnych. S žyšym wōjštom, kotrež je bebi šwēt podčžisčnył, wón pschidnu, so psched šynom Božim pofšilicž: „Ty dyrbišch nasch knjes a kral byčž.“ A wšchitku krašnosč, wšchu rjanosč, kotruž mōže šwēt pofšicžicž, dyrbi Jesuŝ dostacz a wužiwacz mōž, hdyž jenož juntrōčž psched šerschtom šwēta dele panuwšchi so t njemu modli. Ščto dha bychmy my na Jesuŝowym mēšče čžinili? Kał bychmy hnydom pschewšacžji wot wšchitke krašnosče dele padnyli se šłowami: „Daj nam jenož to, wšchitko čžemy čžinicž, hdyž tutu krašnosč dostanjemy.“

(Poftracžowanje.)

Rošhlad w naschim čžabž.

W hodownym čžabž a wokoło noweho lęta so w politiškim žiwjenju wjele noweho ščto njeje. Diplomatojo so tež čžlowjekowo a teho dla špokojom, hdyž mōžeja tam a šem so wšcheje šwětneje hary šdalowacz a se swojimi lubnymi domach po čžlowškim wašchnju so wješelicž a šabawicž. Teho dla je šamo w nowinarnjach — ščtož je žadne — po hodownym šłowje rēkało: mēr na šemi! Tola pał je w wjele domach wulki njemēr nastal psches njelubeho šwjedženškeho hoscža, mjenužy psches influenzu abo kšripu, kotraž nętko šašo štrašnišcha dnyli psched dwēmaj lętomaj wokoło čžaha. W Barlinje je na 80.000 čžlowjekow khornych, w nękotrych jendželškich městach ludžo tał mrēja, so šlidarjo kaščeže do dželacz nje-mōžeja, tež dwaj rakušaj aržymōjwodaj dyrbjeschtaj žiwjenje puščezicž. Duž budžmy hotowi, hdyž naš tón knjes woła!

„Šserbiske Nowiny“ so nowe lęto šwōj ščoty jubilej, t. r. šwoje pječdžefacžlętno wobšacže, šwječžike. Tež my so teho wješelimy a jim t dalšchemu wužitnemu ščutkowanjju bjes Šserbami Bože žohnowanje a wšchitkich šwěrných Šserbow podpjeranje pschejemy.

W Kašu je so w pofšlednim čžabž wjele šwješelazeho ščto. Tał so na torhoscžču a na hłownych hašach w šliščezji žyrkwje rjane šatarnje nastajeli, kotrež, kaž šami so pschewšedčachmy, rjane šwētlo rošesčelju, tał so šaiowška gmejna psched druhimi wšami, hdyž so we wulkej čžmi lędma jedyn šukod t druhemu namata, wopravdže jašne wumēnjenje čžini. Ale tež šnutšštomne šwētlo Kšhryštuškoweje lubosče je tam na wšchelake wašchne na šjawne pschisčlo. Tał je so sa Boži dom tam w minjenym lęče wulka barniwosčž pofasata, wo kotrež pschi ščladnosčzi — po dostaczju wšchelakich datow a licžbow! — nadrobnišchu roššrawu podamy, a džen noweho lęta so w pschitownosčzi ščlętnjanškeho šararja wupožčernju a nalutowarnju po Reisseisenowym šystemje šakōžili, kotraž je so generalnemu rěčžništwu wješnych šjenocženštwow w ņewiedže pschisamška. Vivant sequentes!

Wšchitžy šmy dželaczerjo.

Kommeržisłki radžicžel Euler w Kaiserslauternje džeržesche pschi 25 lętnym jubileju želešarnje w Kaiserslauternje, kotrež direktar wón je, rěčž, s kotrež my ščlędowaze wuwšehamy: „My šmy živi“, tał džesche wón, „w šhibitym čžabž. Wulka mnohota čžlowjekow so dželaczerjo. Šso čžini rad rošdžel mjes tymi, kiž s hłowu, a tymi, kiž s ruku dželaja. Pofšledni přenim hušto šawidža. Ššym pał šararja šnał, kiž, hdyž na čžezkim přędowanju dželasche, krowarjej šawidžesche. Hdyž je šwjatof, wotpožoji rucžny dželaczer šwoje dželko a je šwobodny muž. Tón pał, kiž s hłowu dželka, njemōže šwoje dželko wotpožozicž, wone dže sa nim tež do šwjatofa a šamo do španja. Njemērcže, hdyž inženēr abo miščtr psches dželarnju kšodži a šam ruku njenaloža, so ma so tón muž lępie hacž my. D nę, wón ma hłowu pošnu čžezkich myšlow w šakčuzju swojeho šamolwjenja, kał ma dželko ščchowacz a rošdželicž, kał dyrbi kōždemu dželaczerej prawy byčž. Moje najriensche dopomnjenje dže na tón čžabž, hdyž mējach hiščezje s ruku dželacz. Mējach šwōj pošny „šchicht“ (čžabž dželanja) 12 hodžinow pschi nje-

šwuczenych horznych kachlach, ale potom běh 12 hodzinow swobodny muž bješ staroščow.

Nětk sa 25 lět njejšym žaneje hodžiny šwjatoka měl. Myšle a staroščje pšchemodžuja mje na wšchěch pucach, wodnjo a w nozy. A hišcže jene. Tak mjenowany studěrowany trjeba 12 a hišcže wjazy lět, přjedy hač móže šebi něšto sašlužicž a wudawa w tym čašbu wulki kapital. Kucžny džělacžer njewulutuje jenož tón kapital, ale wón šamo wot mlodoščje šem šobu sašluži. By šo wjele studěrowanych lěpje mělo, hdyž bychu šwój kapital nalutowali a šebi wot mlodoščje šem něšto pšchisašlužili. Šchtóž pak se šwojej mšdu ſpokojom njeje, ſchtóž by radšcho ſ pierom hač ſ hamorom džělacž chyzł, tón dyrbi šo ſ naščim Bohom lubym Knješom na ſwadu dacž, ſo njeje jemu dary ſpožčit a njeje šo jemu wot tajkich starščich narodžicž dač, ſo by něšto hinasche nawuknyčž móhl. Kaž w ſabrizy, tak ma šo tež w ſtacje. Duž: džělacžerjo šmy wšchitzy, jedyn kaž druhi nušni ſa ſchtat a ſa čłowješke towarštwó.

W nowščim čašbu, njech tež mamy na wjele ſtoržicž, tola wšchudžom luboščž k Božemu domej pšchiběra. Tuta luboščž nětko widžecž njemóže, ſo šu Bože domy mjenje rjane hač čłowješke bydla a duž je rad porjedžuje, čžiščzi, pšichi a debi. Ša wšcho pak čže měšta nawjedžitoščž byčž. Něotre wošady njewjedža, ſchto šo ſa Boži dom pšchisteji, na njón wjele pjenješ waža a šebi tola šwój dom porjeišchili njejšu. Duž mamy šo w nowščim čašbu wšchitzy jara ſararjei lie. Meurerjei džakowacž, ſo je knihu napišak, w kotrejž nadrobne roſeſtaja, kač maja šo zyrkwe twaricž a porjedžicž, ſchto na wołtar, klětku atd. šlušcha, kaške maja wěže, piščcžele a druge wězy byčž a ſchtož hewač do praščjenja pada.

Tež naščim Šerbam, kiž Bože domy lubuja a huſto daloke pucže čžinja, ſo bychu tež druge zyrkwe wošladali, budže wěcže ſajimate, hdyž w šlědowazyh ryncžkach to a druge ſhonja, ſchto šebi wopravdžita zyrkwina pycha žada.

W zyrkwi žaneho jebanštwá byčž nješmě. Šubje a ſawki abo wjerchi, kiž šu ſ drjewa, tež nješmědža barbje ne byčž, jačo bychu ſ kamjeni byče, ale ſ někaškej drugej wolijowej barbu, kiž měštu družinu drjewa widžecž dawa, ſ kotrejež pak ſawki njejšu. Poſtawy, wołtar, klěka a dupa a wšchě wuděbjenja maja teho runja hnydom na šebi widžecž dacž, ſ čžehož šu čžinjene. Wułku wažnoščž ludžo na wodžecžja ſa wołtar, klětku a dupu kladu a to ſ poščnym prawom. Še žyle nušne, ſo šu te šame ſ dobreje tworcy, šomota, žiby, wošmjaneho damašta abo podomneho materiala. Njech pak šo pola přenjeho lěpšeho pšchekupža nještašaju, ale tam, hdyž zyrkwine wězy rošymja, trašč w diaconišnyškim wuſtawje w Draždžanach. Wažne je nětko, ſo ma kóžda zyrkej wjazy krcžow, kiž šu tych barbow, kiž šebi wšchelake šwjedjenje a čašby zyrkwineho lěta žadaju.

Bohašče wošady njech šo ſ pjeczimi krcžemi wobſtaraju, ſ bělym, čžerwjeny, ſelenym, violetnym a čžornym.

Běka barba, nješamane šwětko jandželow a wšchěch šwjatnych barba, barba najwješčeje radoščje, je najwješča šwjedjenješka barba. Běke krcže šo teho dla na najwješchich šwjedženjach, na Šhrjſtušowych dnjach trjeba.

Čžerwjena je krcj. Tu je Šhrjſtušowa njewješta, našcha zyrkej, kiž je pšchěš krcj Šhrjſtušowu wumóžena a pšchěš šwěrnnoščž krawonnych šwědkow wobtwjerdžena, na šwojich šwjedženjach, na šwjedženjach zyrkwe woblecžena.

Selena je na ſemi najbóle roščěrjena barba, ta barba tež wšchědnje ſemju pšichi. Wona šo teho dla na wšchědnnych njedželach trjeba.

Violetna barba je šhutna barba a šo teho dla ſa ſamknjene čašby, poščnizy a advent hodži. Šo je čžorna pycha ſa najwješče želenje a pokuču, šo dale pšchispomnicž njetrjebačo.

Duž ſmėje zyrkej běke krcže hody, jutry, Bože ſpicže, tšjóch kralow; čžerwjene: šwjatki, reformaziški šwjedžen, mišioniški, Guſtav-Adolški šwjedžen, kermušču; ſelene: wšchě njedžele a poščwjate dny, nowe lěto; violetne: poščny čaš ſ wuwſacžom martrowneho tydženja, adventški čaš; čžorne: pokučnei dnjej, martrowny tydžen, šmjertnu njedželu.

Tola wšchě wošady doščž ſamožite njebudža, šebi pjeczore krcže wobſtaracž. Duž njech šo ſ tšojim ſpokoja, kiž pak je žyle nušne, ſ čžerwjeny, ſelenym a čžornym. Čžerwjene ma potom

leječž: hody do tšjóch kralow, jutry a mlode jutry, šwjatki a šwj. trojizy, kermušču, reformaziški šwjedžen, Bože ſpicže a wošebite šwjedjenje; ſelene: njedžele po tšjóch kralach a po šwj. trojizy; čžorne: adventški a poščny čaš, šmjertnu njedželu a pokučnei dnjej.

Šo maju tute krcža ſe wšchelakimi pšchihodnymi ſnamjenjemi abo šłowami šwjateho pišma wuščite byčž, šo halle pšchispomnicž njetrjeba. Tajka draſta ſa šwjate měšto wošadže šama wažnoščž kóždeho dnja přěduje, a jeje wutrobu k nješju pošašuje.

Wšchě druge barby pak, kaž módre, brune atd, šu poščnje nje-zyrkwinške a šo ſ najmješcha ſ nowa kupowacž nješměle.

Zyrkej měštu wuščoščž žada. „Wutroby do wuščoščže“, duchowny napomina a wošada wotmolwja: „šbėhamy k temu Knješej“. Tuto šbėhanje wošady k tym horam, ſ kotrychž jim pomoz pšchindže, ma šo pak tež w žylym twarje wošnamjenicž. Niški wjerch kaž čžeža na wošadže leži. Najlěpšchi je wjelb. Šdžez je tón njemóžny, měl drjewjany wjerch ſ někaškej pychu wuděbjeny byčž. Šdnyž pak šubje nimale hač k wjerchej došahaju, šo wošadni do „zyrkwinnych nješješ“ ſ šłowu ſtorčaju, potom wšchak pošbėhowazeho ſacžiščja podarmo pytamy.

Zyrkej šo niž do ſchěroščje, ale do doščoščje čžešnje. My njechamy šo na ſemi ſhubicž, ale my pytamy to pšchihodne. Duž maju wšchěch měšta k wołtarniščcžu, hdyž Bóh k nam ſtupa, pšchiwobrocžene byčž.

Wołtar k ranju leži. Našche woczi šu wšchě k ranju pšchiwobrocžene. Teho dla je tež zyrkej „kódž“ mjenowana, došelž hačž do pšchihodneho žiwjenja jedže. Ša wołtarniščcžo šo ſawki, měšta a šubje njehodža. Š žyła šu šubje jenož ſ nušy twarili, došelž zyrkwe doščž rumne byčž pšchekſtawachu. W zyrkwi njeje ničto wuščišchi dnyž drugi, my šmy wšchitzy jedyn w Šhrjſtušbu. Duž tež šo po prawom nješchisteji, ſo je jedyn wušče drugeho hłowy. Tež šubje k wołtarniščcžu pšchiwobrocžene byčž njemóžja.

Šajimate tež je, ſchtož ſarar lie. theol. Meurer w šwojich wot konſitorštwá poručenyh knihach wo tak mjenowanyh „ložach“ šudži. Wón pišche: Šdnyž šu šubje njeluba nušnota w zyrkwjach, dha maja šo lože wopravdže nješodnoščž a nješašantwo mjenowacž. Najpřjódžy ſ wješcha žyłu zyrkej njerjanu čžinja a jeiny twar wohidža pak ſ wonka pak ſnutškach, ſa tym hačž šu nutškach natwarjene abo wonkach pšchipložnjene. Pšchede wšchěm pak šu pšchecžimo wošadžinej jenoščzi a šu ſe šłowami Šakuba 2, 1—4 na wšchě čašby ſašbudžene. W šřjedžnym wěku čžyščke kóžda wošebnišcha šwójba tež w Božim domje šwoje kaž „domjaže“ měšto mēčž. A to džě je žyle dobrý wotpošlad. Ale ſo w měštach a na wšach kóždy ſamožicžišchi šebi w zyrkwi wošebitu ištwičžku žada, tušamu kaž hnejdo ſnutškach abo ſwonkach zyrkwe pšchipložnje a ju nětko po šwojim ſpodobanju ſ gardinami, tapetami, kachlicžkami a pomacžanyimi pšachtami wuhotuje, na to šo šnano wošada ſkóncžnje pšchiwucžzi, ale zyrkwizy to njeje. A hdyž je čžežko tute ištwičžki (po prawom mēle Šlauderštübchen rečacž) wotštronicž, dha njech šo pšchi nowotwarje, pšchi pšchetwarjenju abo porjedženju zyrkwe wjazy njedowola; pšchetož tajke „dželenje“ wošřjedž zyrkwe tu myšl ſadžewaju, ſo je žyła wošada jene.

1. njedžela po 3 kralach.

Njedžela	Mat. 5, 38—48.	1 Tim. 6, 1—12.
Póndžela	Luf. 2, 41—52.	Rom. 12, 1—6.
Wutora	Mat. 6, 1—15.	1 Tim. 6, 13—21.
Šřjeda	Mat. 6, 16—23.	2 Tim. 1, 1—18.
Šchtwórť	Mat. 6, 24—34.	2 Tim. 2, 1—14.
Pjatl	Mat. 7, 1—14.	2 Tim. 2, 15—26.
Šsobota	Mat. 7, 15—29.	2 Tim. 3.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětká niž jenož pola knješow duchownych, ale tež **we wšchěch pšchewawarňjach „Šerb. Nowin“** na wšach a w Budyščinje doščacž. **Na ſchtwórč lěta** placži wón **40 np.**, jenotliwe čžička šo po **4 np.** pšchewawaju.